

«вихід на кордони» або «план» що відомий на зараз лише державам-партнерам, наче ми в цьому процесі не є залучені, – не пояснюють зміст як переможного майбутнього, так і шляху до нього.

По-друге, перемогою мають стати нові суб'єктні права і можливості громадян у стосунках з власною державою: ревізія національної еліти, зміна політичного класу, утилітарність прав і свобод.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-613-3-44>

VOLUNTEERING, HUMANITARIAN INITIATIVES AND SOLIDARITY NETWORKS: LOCAL AND GLOBAL PRACTICES

ВОЛОНТЕРСТВО, ГУМАНІТАРНІ ІНІЦІАТИВИ ТА МЕРЕЖІ СОЛІДАРНОСТІ: ЛОКАЛЬНІ ТА ГЛОБАЛЬНІ ПРАКТИКИ

Honcharova O. S.

*Candidate of Historical Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of History of Ukraine
H.S. Skovoroda Kharkiv National
Pedagogical University*

Гончарова О. С.

*кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри історії України
Харківський національний
педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди*

Brahina T. M.

*Candidate of Philosophical Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Folk Choreography
Kharkiv State Academy of Culture*

Брагіна Т. М.

*кандидат філософських наук,
доцент,
доцент кафедри народної
хореографії
Харківська академія культури*

Brahin Yu. A.

*Candidate of Cultural Studies,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of UNESCO «Philosophy of Human
Communication» and Social and
Humanitarian Disciplines
State Biotechnical University
Kharkiv, Ukraine*

Брагін Ю. А.

*кандидат культурології, доцент,
доцент кафедри ЮНЕСКО
«Філософія людського спілкування»
та соціально-гуманітарних
дисциплін
Державний біотехнологічний
університет
м. Харків, Україна*

Роль волонтерства та гуманітарних ініціатив під час сучасних
воєнних конфліктів стає дедалі більш значущою. У контексті сучасних

воєн волонтерські мережі та гуманітарні дії не лише надають термінову допомогу постраждалим, а й сприяють соціальній згуртованості, стійкості та міжнародній солідарності. Розуміння цих процесів є важливим для оцінки внеску громадянського суспільства у пом'якшення людських, соціальних та економічних наслідків конфліктів. Волонтерство визначається як добровільна, безоплатна діяльність, спрямована на надання допомоги постраждалим або підтримку суспільно важливих ініціатив [2, р. 131]. У сучасних воєнних конфліктах гуманітарна допомога включає постачання продуктів харчування, медикаментів, психологічну підтримку, тимчасове житло та інші форми підтримки цивільного населення. Такі дії сприяють збереженню людського потенціалу та соціальної резистентності, а також зміцнюють міжнародну солідарність. До основних моделей мереж солідарності належать: локальні (громадські ініціативи, благодійні фонди та місцеві волонтерські групи, що організовують швидке реагування на потреби постраждалих у конкретному регіоні) та глобальні (міжнародні гуманітарні організації, партнерські програми та міжнародні фонди координують допомогу на глобальному рівні, залучаючи ресурси, стандартизовані процедури та міжнародні експертні команди) мережі.

Важливу роль у сучасному волонтерстві та гуманітарних ініціативах відіграють інформаційні технології, забезпечуючи швидкий збір та обробку даних про потреби населення. Завдяки цифровим платформам волонтерські організації можуть координувати дії різних груп у режимі реального часу, оптимізувати маршрути доставки гуманітарної допомоги, відстежувати наявність та розподіл ресурсів, а також аналізувати ефективність виконаних завдань. Соціальні мережі, месенджери та платформи краудфандингу дозволяють не лише мобілізувати фінансові та матеріальні ресурси, а й активно інформувати громадськість про потреби постраждалих, досягнення волонтерів і нагальні виклики. У умовах воєнного конфлікту цифрові інструменти стають особливо цінними: вони підвищують швидкість реагування, дозволяють залучати як локальних, так і міжнародних партнерів [3, р. 179].

В умовах сучасного воєнного конфлікту локальні ініціативи стали одним із ключових механізмів підтримки цивільного населення. У Харкові та інших містах активно працюють волонтерські групи, які об'єднують мешканців, підприємців і громадські організації. Ці групи організовують гуманітарні хаби, де збираються та розподіляються продукти, медикаменти, одяг та інші необхідні ресурси. Значна частина роботи локальних волонтерів пов'язана зі співпрацею з місцевою владою, навчальними закладами, лікарнями та громадськими організаціями, що дозволяє створювати ефективні мережі допомоги та координувати дії на різних рівнях. Локальні волонтерські організації

застосовують різні методи залучення ресурсів: краудфандингові кампанії та онлайн-збір коштів; організація благодійних ярмарків та акцій; мобілізація місцевих підприємств та бізнесу для надання матеріальної допомоги; залучення студентів, молодіжних громадських груп та активістів для виконання конкретних завдань. Важливо, що такі методи дозволяють швидко реагувати на нові виклики та забезпечують гнучкість у розподілі ресурсів. Локальні практики волонтерства мають не лише матеріальний, а й соціальний ефект. Вони забезпечують: соціальну підтримку, допомагаючи людям у надзвичайних ситуаціях; психологічну допомогу, зменшуючи стрес та відчуття ізоляції; освітні програми, організовані для дітей і дорослих, що сприяють збереженню навчального процесу та підтримці культурних ініціатив. Завдяки таким практикам громади стають більш згуртованими, активізуються суспільні зв'язки, засновані на горизонтальній ієрархії, формується відчуття солідарності та взаємної підтримки, що особливо важливо у воєнний час [4, с. 12]

У контексті сучасних воєнних конфліктів ключову роль відіграють міжнародні організації, такі як ООН, Міжнародний Червоний Хрест, а також численні міжнародні NGO (некомерційні громадські організації). Вони забезпечують координацію гуманітарної допомоги на глобальному рівні, проводять моніторинг гуманітарної ситуації, організовують навчання для місцевих волонтерів та формують стандарти надання допомоги. Міжнародні програми підтримки охоплюють кілька напрямів: фінансова допомога для закупівлі продуктів, медикаментів та базових товарів; постачання медичних матеріалів та обладнання для лікарень та польових шпиталів; евакуація цивільного населення, включно з організацією гуманітарних коридорів та логістикою переселення. Такі програми часто координуються з локальними ініціативами, щоб допомога була максимально адресною та швидкою [1, р. 361]. Ефективні моделі взаємодії включають: партнерство локальних гуманітарних хабів з міжнародними фондами; спільне планування логістики та розподілу ресурсів; використання цифрових платформ для обміну інформацією, моніторингу потреб та контролю за ефективністю програм. Прикладом успішної координації є програми ООН та Червоного Хреста, які у партнерстві з українськими громадськими організаціями забезпечують розподіл гуманітарної допомоги в прифронтових регіонах, а також психосоціальну підтримку для населення.

Проте перед волонтерським рухом постає ряд проблем. Однією з основних проблем волонтерства під час воєнних конфліктів є складна логістика: доставка гуманітарної допомоги у прифронтові регіони, забезпечення збереження медикаментів і продуктів, координація численних волонтерських груп. Часто виникають затримки через

обмежений доступ до інфраструктури, відсутність транспортних засобів або розбіжності у плануванні між різними організаціями. Недостатність фінансування обмежує можливості волонтерських ініціатив. Локальні організації часто залежать від пожертв фізичних осіб або малих грантів, тоді як міжнародні програми потребують стабільної підтримки донорів. Це створює ризик переривання гуманітарної допомоги або зменшення її обсягів. Волонтери стикаються з ризиками, пов'язаними з активними бойовими діями, окупацією територій або нестабільністю політичної ситуації. Деякі волонтерські операції можуть бути об'єктом політичного тиску або маніпуляцій, що загрожує як безпеці учасників, так і ефективності програм допомоги. Тривале перебування в кризових умовах призводить до емоційного виснаження волонтерів. Постійний контакт із травматичними подіями, високий рівень відповідальності та обмежені ресурси сприяють вигоранню, стресу та соціальній ізоляції. Важливим аспектом стає надання психологічної підтримки та створення внутрішніх мереж солідарності серед самих волонтерів [3, р. 181].

Таким чином, волонтерство та гуманітарні ініціативи відіграють ключову роль у підтримці населення під час сучасних воєнних конфліктів. Локальні та глобальні мережі солідарності демонструють ефективність співпраці за умови координації, використання цифрових технологій та мобілізації ресурсів. Водночас, учасники волонтерських мереж стикаються з численними викликами: логістичними, фінансовими, безпековими та психологічними. Успішна практика показує, що стійкі моделі взаємодії та підтримка волонтерів здатні значно підвищити ефективність гуманітарної допомоги.

Література:

1. Devereux, P. International volunteering for development and sustainability: Outdated paternalism or a radical response to globalization? *Development in Practice*. 2008. V. 18(3). P. 357–370.
2. Ellis S. J. Research on volunteerism: What needs to be done. *Journal of Volunteer Administration*. 1985. V. 14. P. 11–14
3. Pankiv O., Onyshchuk O., Stebelska O. Military volunteering as a unique experience and ethical practice. *Trames*. 202. V. 27(77/72). P. 175–188.
4. Головка О. В. Волонтерство в Україні: історико-правовий аспект. *Право і безпека*. 2023. № 2 (89). С. 9–18.